

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 47. ANULU XX.

Sabiu, in 11/23 Iunie 1872.

Telegrafulu este de două ori pre septemana: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditoria foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'ă prin scrisori francate, adresate către expeditoria. Prețulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trii celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pre anu 12 1/2 ani 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâi'ă ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două'ă ore cu 5 1/2 cr. și pentru a treia'ă repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dupa sciri ulterioare, o conferintia s'eu unu congressu românul va avé locu numai dupa alegeri.

Cătra publiculu românul.

Dupa ce subsemnatulu comitetu au primitu insarcinarea, de a esecutá program'a conferintiei nationale din 5—6 Maiu, carea au luatú initiativ'a pre terenulu activitáției intr'acolo: ca românii ardeleni sa participe neconditionatu la alegerile dietali, iera t'ienut'a politica ulterioara sa se decida prin unu organu centrale nationalu (congressu), spre a cărui infintiare sa róge pre ambii Metropoliti nationali, adresandu-se către Mitropolitulu Andreiu Bar. de S i a g u n ' a , cá presiedintele comitetulu permanentu alu congresseloru nationali, acestu comitetu atátu prin harthi'a sea din 7 Maiu a. c. indreptata către cluburile nationale din tóte părțile țierei, și prin apelulu seu din 15/27 Maiu și alte impartasiri către publiculu românul, cătu și prin adres'a din 6 Maiu către Metropoliti nationali, si-au manifestatu activitatea sea spre indeplinirea programulu susu citatu.

La impartasirile facute către publiculu românul ne-au sositu din cele mai multe părți ale țierei responsuri, pre cari, asemenea cá și pre altele și lucrările conferintiei din 5—6 Maiu și ale comitetulu ei, le-amu datu publicitáției prin jurnalulu nationalu „Telegr. Rom.“ și s'au reprodusu și in alte jurnale nationale române, căci noi ne-amu luatú de devisa a fi sinceri și deschisi către natiunea noastră in cauzele ei, și a nu lucrá nimic'a intru ascensu. Asemenea se voru publicá și cele ce voru mai incurge.

Din responsurile de pâna acum, din miscările românilor in tóte părțile, din impartasiri private primite mai in tóte dilele, din vocea tuturor jurnalelor române, chiaru și acelor'a cari au pledatu cu scrupulositate pentru abtinererea românilor dela alegerile dietali pâna in ultimele momente, — din tóte acestea vedemu cu bucuria, ca punctulu primu alu programulu nostru: — participarea la alegerile deputatilor dietali — se va indeplini, și se va efectú chiaru și fâra de a se fi fipsatu unu programu despre postulatele natiunei, înainte de alegeri, in unu congressu nationalu, căci — noi asiá scim — toti românii, in privint'a t'ientei și scopulu natiunelu, au fostu, suntu și voru fi intruniti in un'a și aceeasi parere, și numai in privint'a modalitáției spre ajungerea scopulu au statutu pâna acum unele diverginti și adeca intre participarea s'eu abtinererea dela alegerile dietali, cari diverginti le vedemu dejá complanate, prin participare activa la alegeri, la carea s'au resolyatu românii, chiaru și cei mai apriji apertatori ai passivitatiei, asiá și „Gazet'a Trans.“ de si in a 11-a óra, i vedemu ocupandu-se de alegeri, chiaru și de liste de deputati, ba si mai departe, i vedemu punendu-se pre terenulu nostru, in directiunea desemnata de către congressele nationali de mai înainte și recunoscându pre comitetulu permanentu alu acelor'a.

Deci pentru deslegarea acestei cestiuni nu au mai fostu neincunguravera lipsa de unu congressu nationalu inca înainte de alegeri, dara nici spre acelu scopu, de a deobligá pre deputatii alegendi românii la unu programu nationalu fipsatu, căci asemenea temeri in confessiunea politica a barbatilor români, ce voru primi votulu și increderea poporulu alegatoriu, la urna, precum acelea s'au ivitu d. e. la natiunea sasésca, carea s'au vedutu necessitata a se aduná si intruní in unu programu la Mediasiu, intre noi românii nu s'au ivitu.

La tóte acestea aparintie imbucurátore, avemu numai atát'a de a observá, ca precum noi devotati fiindu pentru caus'a nationala, o tractámu pre aca

sinceru și nemascata, fâra interesu privatu și fâra ambitiune personala, t'ientindu la o intielegere comuna, asemenea dorimú, cá si acei barbatii români, cari au avutu alta directiune și adí au adoptatu terenulu nostru, sa conclure cu noi dimpreuna și asemenea nóva, lasandu tóte interesele particulari la o parte. Bucurosú concedemu noi conducerea causei nationali la toti cei chiamati pentru acést'a, precum amu dovedutu prin actele nóstre de pâna acum, numai scissiunea sa se oculésca intre inteliginti'a noastră.

Interesele natiunei pretindu, cá desvoltarea lucrurilor sa fia naturala și consecintia și lucrarea sa t'ientésca la solidaritate.

Ce scopu potu avea acei'a, cari se punu pre terenulu activitáției cu ignorarea celoru ce au recastigatu acestu terenu? cari conchiamu comitetulu permanentu alu congresseloru nationali din 1861 și 1863, cu delaturarea presiedintelu lui, și inca a dechiará sinceru, și deschisu natiunei, ca recunoscú pre acestu comitetu, pre carele de 6 ani l'au totu desavuatú, cari conchiamu conferint'a generala nationala in modu separatisticu, pâna cându — pre bas'a programulu nostru — s'au facutu dejá pasi pentru aceea, in modu rationalu, precalculatu și consecinte, iera nu dupa impusurile unui momentu?

Comitetulu nostru — precum s'au publicatu — au rogatu pre Metropoliti nationali a conchiamá unu congressu nationalu pentru statorirea unui programu nationalu și a solidaritáției in t'ienut'a politica, și acestu pasiu alu nostru s'au aprobatu din tóte părțile locuite de români a Ardélului, precum dovedescu actele publicate, și alte impartasiri.

Ambii Metropoliti, iera Mitropolitulu Andreiu Bar. de S i a g u n ' a , ca totu acelu presiedinte alu comitetulu permanentu, pre lângu tóta sdruncinat'a stare a sanetáției se lu cu placere a primitu provocarea noastră și ascultându parerea colegulu seu Mitropolitulu Dr. Ioanu V a n c e a , s'au cerutu concessiunea naltulu regimulu.

In 1/13 Iunie a. c. se inscintiasu acestu comitetu, despre responsulu naltulu regimulu, dupa care congressulu nationalu se póte t'ienea dupa alegerile dietali. Acést'a dara se va și face.

De si regimulu nu au satisfacutu cererei Metropolitoloru ca adeca, adunarea nationala sa se t'ienea cătu mai curendu, dupa intentiunea Archipastoriloru, înainte de alegeri totu-si prin aceea nu s'au impedatu esecutarea programulu nostru — precum mai susu amu omintitu — ci tocmai aci jace unu nou si puternicu motivu, ca românii sa-si încordeze tóte poterile loru pentru alegere de deputati români credinciosii și devotati causei nationali, cu cari apoi dimpreuna sa se statorésca program'a natiunei și postulatele ei in unu congressu nationalu, ce s'au si pregatitu.

Comitetulu acest'a pâna atunci, si au semtitu de datorintia, a si elaborá unu materialu pentru o programa nationala și postulatele româniloru precum si directiunea și t'ienut'a politica ulterioara pre carele (din lips'a mijloceloru) l'au si datu spre publicare jurnalulu românul „Telegrafulu Rom.“ și apoi se va impartí si in brosiure, cá mai nainte de congressu, si de tempuriu, toti românii sa aiba ocaziune a se pregati si asiá a se aduná, a se intielege si a stabili solidaritatea.

Deci pâna atunci fratiloru, nu ve lasati terenulu vostru la alegerile dietali, ce stau inaintea usiei, alegeti barbatii nostrii, cari sa fia in stare a apéra caus'a si programulu natiunei la legislatiune si veniti pregátiti la congressulu natiunei ce se va t'ienea dupa alegeri, cá sa statorimú programulu si sa restabilimú solidaritatea, si lepadati-ve de tóta particularitatea, cá sa se oculésca scissiunea.

Sabiu 8/20 Iunie 1872.

Comitetulu.

Comitetulu nationalu publica in urmátorele unu materialu spre orientare la compunerea unui programu nationale, ce are a se statori cu ocaziunea congressulu ce se va conchiamá dupa alegerile dietali din a. c.

Caus'a româna la 1872.

Al. I. Gravaminele româniloru ardeleni facia cu legislatiunea încordéza opiniunea publica mai multu tempu, facendu-se nu numai obiectu de discussiune prin adunári publice și prin pres'a de tóte dilele, ci și materia de cogeter și pertratate in regiunile mai inalte, ale regimulu și a legislatiunei, deveniudu tocmai de aceea totu de odata și cá cestiune de urgentia.

Al. II. Caus'a, pentru care cestiunea acést'a pâna acum nu se potú resolyá dupa cuvintia, a provenitu — dupa cum se vede — atátu din lips'a de tempu și de ocaziune bine-venita, cătu mai vertosu din aceea impregiurare, ca factorii legislatiunei neavendú-o infacisiatu asiá, cá sa o póta c'prinde in adeveratulu ei intielesu, și o au intipuit'ó ori de o natura cu multu mai straina, decâtu sa-si dificulzeze cu ea agendele sele curente, ori apoi o au privit'ó de unu caracteru cu multu mai indiferente, decâtu sa se fi vedutu indemnati, d'a o studiá mai cu deamerantulu și cu scopu seriosu d'a o si deslegá meritórie.

Al. III. De aceea atátu spre lamurirea lucrulu, cătu si spre cascigarea acelei increderi mutue intre poterea statulu și natiunea româna, care se vede a fi urmata din incidentulu acestoru gravamine și postulate, — ne aflámú indemnati d'a ne adresá din nou către autoritáțile statulu, recapitulându aceste gravamine și postulate ale româniloru de sub corón'a Ungariei și in specialu a natiunei române din Ardealu intr'unu modu, care sa nu lase nici o indoiéla despre aceea precum ca caus'a acést'a româna nu e nici asiá greu de intielesu, si nici asiá dificile de deslegatu, încátu se póta — dupa cum adese-ori se imputa — cătu de departe perichitá integritatea statulu, s'eu se póta ingreuná administratiunea lui; — dara nici — dupa cum se vede a se pare la multi — asiá de indiferente, încátu sa se póta asiá lesne trece cu vederea — ori — dupa cum cu dorere amu observatu pâna acum — sa se mai póta traganá dintr'o di intr'alt'a, fâra d'a perichitá cele mai vitali interese nu numai ale unei impoporatiuni asiá de considerabile de sub corón'a ungara, precum e natiunea româna, care dupa numerositatea bratieloru, ce o apara, ocupa primulu locu dupa natiunea magiara in acestu statulu, — dar' chiaru si ale acestuia insusi.

Al. IV. Gravaminele și postulatele nóstre, de-si suntu multi, varie, se potú totu-si reduce cu respectu parte la meritulu, parte la form'a in care s'au adusu legile de pâna acum, privitóre: 1) la dreptulu publicu alu statulu, — 2) la dreptulu nationale, și 3) la dreptulu representativu. — Aceste trei cestiuni cardinali — dupa cum vomu aratá — stau nu numai in strensa legatura un'a cu alt'a, dara ele incurgu d'a dreptulu și asup'r'a drepturiloru private a singuraticiloru civi ai statulu, adeca asup'r'a sigurantiei personale de onóre, de avere, și de viétia.

Al. V. Ce se atinge asiá dara mai intâiu de cestiunea dreptulu publicu de statulu, românii nici odata nu si-au arogatú siesi competint'a eschisiva de a schimbá sistem'a politica de statulu, și cu atátu mai putienu, — dupa cum vedemu ca cu nedreptulu li se imputa adese-ori — de a alterá s'eu perichitá unitatea și integritatea coróniei ungare, — ci din contra — istori'a Ungariei ni martore, ca românii din tóte țerile t'iuatóre de acést'a corón'a, totu-dégn'a, de câte ori a cerutu trebuintia, au fostu gat'á de a-si jertfi averea și de a-si versá sângele nu numai cá cei mai bravi luptatori in ren-

64 70
64 70
72 10
104 30
846 —
342 10
112 15
82 —
81 50
79 50
84 —
109 85
5 37
8 95

dulu celorlalti concetateni, dara adese-ori si ca cei mai credintiosi conducatori in apararea sigurantei si integritatii ei. —

Al. VI. Dece totu-si romanii in enumerarea gravamelor si postulatelor sele atingu si cestiunea dreptului publicu de statu, apoi acesi'a e seu numai intr'atata, in catu se vedu nu numai indreptatii dara si necessitati d'a pretinde, ca dreptulu publicu alu statului, a carui membri sunt si ei, sa nu se schimbe fara concursulu si cu atatu mai putienu cu ocolirea si cu ignorarea natiunei romane.

Al. VII. Pretinderea acesi'a nu e o aparitiune noua, nici momentana, ci ea e o cestiune istorica, in a carei possessiune amu fostu si ne-amu luptatu de mai multi secli cu tota determinatiunea si constantia, si care dupa cum vomu constatá mai pre largu — ne constringe de a o eluptá mereu si pana atunci, pana candu ea va afla indestulitorea ei deslegare in mesura, ce i se cuvine, — pentru siguranta atatu a ei propria, catu si a statului.

Al. VIII. Din datele istorice si diplomatice, anume: din istoria lui Keza, care in lib. I capu V § 6 dice: „Isti enim Zaculi Hunorum residui, qui dum Hungaros in Panoniam iteratos cognoverunt, — non tamen in plano Panoniae, sed cum Blackis in montibus confinibus sortem habuerunt, unde Blackis comixtiliter ipsorum uti perhibentur“; — apoi din istoria anonimi Belae regis notarii, care la c. 27 dice: tunc habitatores (Blachi) terrae (ultra silvanae) videntes mortem dominisui (Blachi Gelo), sua propria voluntate dextram dantes dominum sibi eligerunt. Tuhutum — quia die illo terram illam obtinuit pacifice et feliciter“; — mai departe din diplomele regelui Andreiu dela a. 1211 si 1222 date cruciatiloru teutoni, carora li se conferise tier'a Borza (Barcia — Bârsa) cu dreptulu „ut multum tributum debeant persolvere cum transierint per terram Siculo- rum aut Blachorum, homines nunc quoque terram habitantes“; — Apoi din diploma aceluia-si rege dela a. 1223, prin care se reguléza referentiele de drepta ale colocuitoriloru fundulu regiu sasi romani, — intre altele dice: *Silvam Blachorum et Bisenorum cum aquis usus communes exercendo cum praedictis Blachis et Bissenis, eisdem Contulimus, ut praefata gaudentes libertate nulli indeservire teneantur“; — precum si din diploma regelui Andreiu III dela a. 1291, in care se dice: Cum nos universis nobilibus Saxonibus, Siculis et Olachis in partibus transilvanicis apud Albam Julu pro reformatione status eorundem congregationem cum iisdem fecissemus, ab eisdem nobilibus, Saxonibus, Siculis et Olachis diligenter inquiri fecissemus etc.“ — si din alte nenumerate acte publice se vede, ca sistem'a de natiuni politice, in Transilvania, care s'a sustienutu cu atatu scrupulositate pana la an. 1848 a avutu sorgentele seu dela primitiva venire a loru in contactu un'a cu alta, a celoru trei nationalitati genetice principali adeca a magiario-secuiloru, a teutonicosaxoniloru si a romaniloru.*

Al. IX. Dara acesta sistema de natiuni politice, la care dupa cum amu vedutu mai de aprupe din Dec. lui Andreiu III din a. 1291, participau si Olachii ca atari, luá mai tardiu prin injuriatia feudalismului si mai cu sema a luptelor religioasie o directiune in detrimentulu natiunei romane, care se tieneau de ritulu orientala, pentru ca mai cu sema dela 1437 incóce prin lig'a nobililoru secuiloru si sasiloru in contr'a ignobililoru, apoi dupa separarea Ardealului de Ungaria prin acordele religioasie dela an. 1542—1588 (apr. const. P. I. T. I. 1—3 — si Tit. 8 si 9.) cu cari natiunea si religiunea romana se scóte din concertulu politicu a statului, romanii cari nu voira a trece la un'a din cele patru natiuni recepte, se desbracara de drepturile publico-politice ale tieriei. —

Al. X. Romanii ardeleni reclamara si protestara indata si totu-deuna in contr'a atentatorulu

asupr'a celoru mai vitali si nealienavere drepturi publico-politice, ce le-au avutu si li competu; — dara aceste proteste precum si complanarea din a. 1437 a „Universitatis regnicolarum tam Hungarorum quam Valachorum, et per eandem Universitatem ad infrascripta effectui deducenda electi“ — unde iidem Hungariet Valachi provocant ad instrumenta St. Stfani regis, in qua de suis imunitatibus agatur etc. — (despre care testeza intre alii si Pray la dis. in anal. pag. 163) se vede a nu fi avutu efectulu duratoriu, — iera reclamarile loru in contr'a legiloru aprobatali, avura numai acelu resultatu, ca (in pag. I. tit. 8.) li se concese liberulu exercitiu religioasie si dreptulu de a-si alege pre episcopu, apoi (in pag. I. tit. 9.) natiunea romana de si nu recepta, se suferi in tiera (admitaltat) si nobililoru romani li se permise a-si tienea ritulu loru religioasie fara prejudiciulu altor'a.

Al. XI. Urmarea naturale a eschiderei romaniloru nobili si liberi din sistem'a politica a tieriei, remanandu-li acestor'a numai usuarea relativa a asiá numiteloru libertati individuali, su, ca cu ocaziunea trecerei Ardealului sub casa domitoare Habsburgica ca regi ai Ungariei, natiunile si religiunile cele privilegiate si asigurara drepturile de statu prin diplom'a Leopoldina din an. 1691 nu mai multu sub vechia numire de nobiles, Siculi et Saxones, ci sub numirea ce corespunde faptelor de Hungari, Siculi et Saxones, si de patru religiuni recepte: romano-catolica, reformata, luterana si unitaria cu total'a eschidere a romaniloru.

XII. Vediendu asiá dara romanii atatu din diplom'a Leopoldina, catu si din acordele susu numiteloru natiuni si religiuni privilegiate, apoi a resolutiunii Alvinciane si a diplomei supletorie din an. 1693, ca pana si nobilimea romana si cetatenii romani de prin orasiile libere si din fundulu regiu, mai cu sema din punctulu de vedere religioasie — pre atunci forte cardinalu — se eschidu dela drepturile publico-politice, se veduira necessitati de a cugetá la delaturarea acestui obstaculu si de aceea trecura parte mare la unirea cu biserica romano-catolica pre langa castigarea unor diplome din an. 1699 si 1701 dela Leopoldu I, prin cari li se promitu pre langa sustinerea ritulu bisericescu aceleasi drepturi, de cari se bucura romano-catolicii.

XIII. Inse pre tardiu! — pentru ca in puterea diplomei Leopoldine din an. 1691 in contr'a egalei indreptatii a romaniloru cu celelalte natiuni privilegiate — afara de obstaculu religioasie — acum obsta si caracterulu de nationalitate. — De aceea incercárele romaniloru la diet'a din 1744 pentru rescumperarea drepturiloru politice nu putura ava altu resultatu, decatu articulu de lege VII din acelasi anu, prin care episcopatul greco-catolicu se inarticula in legile tieriei cu promisiunea celoru beneficiale de care se bucura biserica rom.-cat., cu care s'a unitu, fara prejudiciulu celorlalte religiuni, — seu cu alte cuvinte, — ei se facura appendice la un'a din cele patru religiuni domitoare, ca si nobilii si liberi romani de religiunea greco-catolica, ca appendice la un'a seu alta din natiunile dominante.

Al. XIV. Dupa atata esperientia trista, romanii devenira in fine la convictiunea aceea, precum ca numai schimbarea radicala a sistemului politice din punctulu de vedere atatu confessionale catu si nationale, li póte ajutá la egala indreptare cu cei-alalti locuitori ai tieriei, — si de aceea in representatiunea loru cátra diet'a din an. 1791 pretinsera recunoscerea si inarticularea natiunei romane si a confessiunii loru ca egali indreptate cu celelalte natiuni politice si confessiuni recepte. — Inse resultatu acelei representatiuni fu numai din nou'a pronuntiare a celoru trei natiuni si patru confessiuni recepte de factori politici ai constitutiunii ardeleni iera pentru romani se adause numai articulu 60 din 1791, prin care confessiunea gr.-or. neunita, care pana atunci era numai tolerata, i se garantá liberulu exercitiu religioasie, iera credinciosiloru acestei religiuni li se promise ca: „pro sua conditione ad instar reliquorum incolarum tractentur“.

Al. XV. Catu de vaga fu acesta determinatiune legislativa, s'a vedutu apoi din gravaminele romaniloru indreptate cátra diet'a din 1842, in care ei se plangu, ca nici chiaru locuitorii liberi romani din fundulu regiu, — care „omnem diversitatem juriu excludit“, — nu se admitu

nici la administratiunea municipale, si chiaru nici la invetiarea si exercitarea vre-unei industrie, — ba in tempurile cele mai recinti natiunea sasésca, pre bas'a unei sisteme vage teritoriale si a unor privilegii neexplicabile se incercase, si se incerca inca si adi a esclude din fundulu regiu si dela participarea la drepturile politice si economice ale aceluia pre cele mai insemnate parti a aceluia, locuite numai de romani asiá pre scaunele filiali a Salistei si a Talmaciului si pre comunele tienátore de teritoriu Branului, octroindu aci principie urbariali, cari nici candu nu au existatu in fundulu regiu. Chiaru in programulu sasiloru din 4—5 in anu 1872 facutu la Mediasiu, radica ei atari pretensiuni asupr'a scaunelor Salistei, Talmaciului si a tienátului Branului, cari atingu in un'a esentiala parte si pre fostulu regimentu I romanu de granitia, si se silesco in genere pre toti romanii din fundulu regiu ai eschide dela participarea la averea aceluia, pana candu pre de alta parte pretindu pentru sine, ca natiunea sasa, o predominare nationale privilegiata; tote acestea pre bas'a unei interpretari a legiloru transilvanene susu citate.

Al. XVI. Despre aceea, ca catu de mare injuriatia si consecinta de feru avura eschiderea romaniloru dela drepturile publico-politice chiaru si asupr'a drepturiloru individuali de conlocuitori ai tieriei, amu putea enumera exemple cu miile — va ajunge inse de a constatá aci pre langa cele aratate numai atata ca chiaru si in ajunulu anului 1848 mai multi tineri, fii ai cetateniloru brasioveni se respinsera din punctulu de vedere nationale si religioasie dela admiterea la praesa langa magistratura municipale, si dela invetiarea meseriei de caldarario, seponariu si a. Ba pana acolo mergea rigorea consecinteloru sistemei de natiuni si religiuni privilegiate, incatu romanii brasioveni, cari pre tempulu absolutismului Iosefinu radicara o biserica comuna cu vre-o cativa greci din Brasiovu se eschisera mai tardiu dela administratiunea bisericea, sub cuventu ca romanii, ca cetatenii neprivilegiati nu suntu capace de a participa la administratiunea unei corporatiuni bisericesce, care de aceea se transpuia greciloru straini ca la ómeni privilegiati, — si vatemarea acesi'a principale a romaniloru, cu tote ca deosebirea acesi'a intre ómeni privilegiati si neprivilegiati politicesc au incetat, — nu se putura viadeca nici pana astadi sub constitutionalismulu celu liberalu alu Ungariei. —

Al. XVII. Dupa astfelu de rezultate duróse a diuturnulu procesu politicu alu romaniloru fatia cu legea natiuniloru si religiuniloru privilegiate in Transilvania, uniunea acestei tieri cu Ungaria, care despre o parte se enunciasse prin art. VII a dietei din Pojona din an. 1847/8, iera de alt'a se pregatea a se primi si in diet'a Ardealului, a trebuitu sa interesadie si pre romanii ardeleni cu atata mai mare incordare, cu catu ei sperau cu totu dreptulu, ca prin atare actu nou de statu se voru putea mai usioru vindeca si vechile injurii, ce le-au suferitu ei dela tenuitatea si ingustitatea de anima a legislatiunii ardeleni.

Al. XVIII. De aceea romanii nu au fostu si nici nu s'au declarat vre-odeta in contr'a principiului uniunii ca unei legaturi strinse intre Ardelu si Ungaria, de cum a existatu dela an. 1726 incóce; — dara edocti prin trist'a esperientia facuta cu ocaziunea actelor de statu dela an. 1437/8, 1526/8, 1691/3 1744 si 1791, ce le-amu atinsu mai susu, cu totu dreptulu s'au pututu teme, ca intocmindu-se actulu uniunii prin o dieta, din care romanii erau eschisi, celelalte natiuni si confessiuni voru transplantá iera tote vietiurile sistemei politice ardeleni si in noulu statu cu periclitarea intereselor locuitoriloru romani, care temere — durere! in urma s'a si aratatu ca n'a fostu nefundata.

Al. XIX. Deci romanii ardeleni cu doue septamâni inainte de deschiderea dietei din Clusiu adunandu-se din tote partile Ardealului in 15 Maiu 1848 la Blasiu, si consultandu-se aci sub asistentia comisariiloru regesci intro altele si asupr'a cestiunii de uniune, au indreptatu atatu cátra domnitorulu, catu si cátra diet'a Ardealului o representatiune cu rugarea, ca mai intai sa se inarticuleze natiunea romana si confessiunile ei, si prin urmare numai conchiemandu-se ca atare de a lua parte la legislatiune ca factoru egalu indreptatu cu celelalte natiuni si confessiuni politice, sa se ia si cestiunea uniunii la pertractare, — altcum protestéza in contr'a ori-cárei otariri de nobis sine nobis.

Al. XX. Dece se ascultá cererea cea drepta a romaniloru macaru in óra a 11-a, uniunea Ardé-

lului cu Ungari'a se proclama pro lângă concursul românilor cu o mai mare și mai sigură unanimitate, decâtu s'a întemplat, și se puté efectui fără tristețe urmări, ce le simțim până astăzi.

Al. XXI. Dara diet'a celor trei națiuni și patru confesiuni recepte ale Ardélului, — cu tóte că între propozițiunile regesei avé și cestiunea egalității îndreptării a românilor, desconsiderându drept'a ast'a a lor cerere, decretara uniunea Ardélului fără concursul națiunii române și încă într'unu modu, care din nou vatemá cele mai vitale interese ale acestei'a.

Al. XXII. Pentru ca, pre cându art. I alu dietei din Clusiu din an. 1848 despre o parte primesc egalitatea de dreptu a tuturor locuitorilor cá și în Ungari'a, pre de alta parte sustiene institutiunea cea veche de trei națiuni privilegiate pre teritoriulu Ardélului unificatu cu teritoriulu Ungariei. — Ce valóre înso poté avé egalitatea de dreptu, libertatea personale fatia cu națiunile politice, amu vedutu mai susu cându amu aratatu ca, în ce chipu nobilulu séu cetățienulu liberu românú erá numai o paria politica fatia cu nobilii, și concetățienii celor trei națiuni politice. Iéra cumca prin art. I ai dietei din Clusiu din an. 1848 într'adeveru s'au sustienutu acele trei națiuni politice se vede din mai multe urmări, și enume indatá și din § 1 alu acelu articulu de lege, care în legatura cu §. 3. alu art. VII alu dietei din Pojonu din an. 1847/8 conchilama în cas'a reprezentanților a dietei comune din Ungari'a 73 de reprezentanți nu ai locuitorilor din Ardélú, ci ai celor 9 jurisdicțiuni magiare, 5 secuie, și 11 sase, apoi ai orașielor privilegiate; iéra în cas'a de susu numai pre fostii regalisti ai Ardélului, cari dupa sistem'a politica a acestei țeri n'au potulu fi alții, decâtu din sinulu celor trei națiuni politice și patru confesiuni recepte. Unde suntú asiá dara chiamati de a participá la legislatiune și românii cá atari??

Al. XXIII. Déca din analis'a art. I și II alu dietei din Clusiu din an. 1848 nu s'aru puté castigá deplina convingere despre intentiunea legislatiunii ardelené, apoi proiectulu de lege alu deputatiunii regnicolare esmise pre bas'a § 2 alu art. I alu dietei din Clusiu pentru esecutarea legii de uniune nu mai poté lasá nici o umbra de îndoiéla, cumca ea a vrotu și mai departe a rezervá drepturile politico-politice pre teritoriulu Ardélului numai pentru cele trei națiuni politice de mai înainte, pentru ca de-si acelu proiectu în art. I. în locu de uniune propune total'a unificare a Ardélului cu Ungari'a, în art. 2 vré sa sustiena legea electorală mestesiugita prin art. II alu dietei Clusiane în detrimentulu românilor și dupa unificarea Ardélului cu Ungari'a; — prin art. II imparte justiti'a numai între tabul'a regiá a ungarilor și secilor și între universitatea sasésca, — iéra administratiunea publica între jurisdicțiunile ungueresci, secuiesci și sasesci, cu acelu beneficiu ulterioare pentru națiunea sasésca, ca Comitela națiunii sasesci alesu de însusi națiunea sasésca sa fia totu deodata și membru alu consiliulu de statú în Pest'a; — apoi prin art. III limb'a magiara și sasésca se dechiara de oficióse și asiá mai incolo, pre cându de atari beneficiu pentru românii nici vorba.

Al. XXIV. Cas'a reprezentanților Ungariei în adres'a ei din 10 Augusta 1861, s'a adoperatu de a justificá conclusele dietei din Clusiu din an. 1848 și fatia cu românii, mai cu séma din acelu punctu de vedere ca acea diéta dupa constitutiunea Ardélului erá legale; ca la acea diéta a fostu chiamati și au participatu și românii prin participarea nobililor și locuitorilor liberi români din Ardélú, ca dupa aceea ablegatii români alesu pre bas'a reprezentanției generale a poporulu pentru diet'a din Pest'a, prin participarea la acést'a au recunoscutu și faptele complinite urmate în urm'a concluseror dietei din Clusiu și asiá mai incolo.

Al. XXV. Nu este scopulu nostru aci de a ne lasá în discussiune mai afunda asupr'a legalității dietei din Clusiu și a concluseror ei din an. 1848. Dara dupa ce în espositiunea istorica de mai susu amu aratatu ca însusi citarea actelor publice și a legilor ardelené: ca națiunea româna, care odinóra cá atare erá partasiá la legislatiunea țerei, cu nedreptulu a fostu eschisa din aceea prin cele-lalte națiuni politice de acolo; — ca tocmai pentru aceea națiunea româna fatia cu cele-lalte recepte pururea a purtatú procesu politicu, care până astăzi încă nu s'a deslegatu, ca dupa tenórea art. XI din an. 1791 a Transilvaniei, dietam ordinariam constituunt — numai — status

et ordines trium nationum totius Principatus representantes; ca la acea diéta numai acestea au fostu și chiamate; ca nobilii și locuitorii liberi români, și de n'aru fi fostu, dupa cum amu aratatu, din privintie parte națiunile parte confessionale impedecati de a participá la drepturi publice — politice, — între cari se numerá și dreptulu electoral, ei n'au pututu representá pre românii, cu atât'a mai putienu pre națiunea româna, într'o diéta, unde acést'a națiune nu erá nici chiamata și dupa nici o lege nici poté avé locu; — ca românii din adunarea lorú din 3/15 Maiu 1848 au rugatu pre diet'a aceea a trium nationum de a primi și pre ei între sine, și nu li s'a ascultatú rugarea; în fine ca legea electorală statorita prin art. II alu dietei din Clusiu din an. 1848 e basata nu pre reprezentanți'a poporulu, ci pre sistem'a teritoriale a națiunilor privilegiate, — ca prin urmare vre-o câtú-va deputati români, cari din întemplare au esutu din urn'a acelei legi electorale, nici decâtu n'au potutu representá pre națiunea româna cea nechiamata și nepermisa în diéta, ci celu multu numai pre alegatorii respectivulu cercu electoral alu jurisdicțiunilor magiare, secuie și sase — și nicairi române, — apoi apriatu se vede ca argumentele justificátore ale adresei susu amintite și celu putienu fatia cu noi românii din Ardélú nu stau, și ca conclusele dietei Clusiane chiarú déca dupa tenórea legilor ardelené suntú legale, dreptatea și ecuitatea precum și întiepciunea politica li lipsescú cu totulu.

Al. XXVI. De aceea nici nu erá de lipsa de a mai justificá a posteriori o lege déjà facuta acolo, unde capulu lucrulu e de a castigá pre o impopulatiune asiá de respectabile, precum e națiunea româna, pentru legatur'a ei mai strinsa de interesele statulu ungaru, mai cu séma prin midlóce morali, precum e prin dreptate și ecuitate, cari suntú mai puternice decâtu paragrafele.

Al. XXVII. Acést'a necesitate spre laud'a casei reprezentanților din Ungari'a dela an. 1861, trebuie sa constatámu ca o a recunoscut'o și adres'a ei din 10 Aug. 1861, cându dupa ce recunosce, ca legile aduse, de-si au multe scaderi, ele se potú îndreptá, — au mai adaugatu și urmátorele cuvinte: „Cu tóte acestea noi scimú, cumca sentimentulu de nationalitate, care se desvóltá totu mai tare, merita convenita atentiune, și cumca acela nu se mai poté mesurá cu mesur'a timpurilor trecute și a legilor mai vechi. Noi nu vomú vitá nici aceea, cumca locuitorii Ungariei, cari nu suntú de nationalitatea și limb'a magiara, suntú tocmai asiá cetățienii ai Ungariei, și de aceea suntemú cu cea mai mare sinceritate gat'a, de a li asigurá prin lege tóte acelea, ce cere în privintia acést'a interesulu lorú și alu patriei întregu“. — Sa vedemu acum în ce chipu a deslegatu mai târziu diet'a Ungariei promisiunea data?

Al. XXVIII. Dupá ce prin intercesiunea barbatilor de nationalitate magiara, cari dela an. 1860 până 1865 au statú în fruntea trebilor ardelené, cá cancelari și ministri ai Majestăției Sele regelui și Mare-Principe alu Ardélului, și anume a Baronulu Franciscu Kemény, care a midlócitu convocarea dietei ardelené prin rescriptulu regie din 19 Sept. 1861, în a cărei propozițiuni regie primul locu ocupá „inarticulationales Romanae inter ceteras nationes receptas, — apoi a contelui Franciscu Nadasy, care a midlócitu convenirea dietei din Sabiu dela an. 1863/4, în care se inarticulá națiunea româna și se regulá usuarea celor trei limbi a patriei și pre bas'a egalității îndreptării nationale se instituiá tóte oficiile publice, apoi se compilá și o lege electorală drepta, ce multiamá pre totu locuitorii țerei, în fine a contelui Franciscu Haller, care a midlócitu convocarea dietei ardelené din Clusiu pre 19 Novembre 1865, în care românii folosindu-se de limb'a lorú au pretinsu respectarea inarticulării déjà complinite a națiunii române: dupa tóte acestea apoi urmá rescriptulu regie din 25 Dec. 1865, prin care ardelenilor li se concese de a tramite reprezentanții sei, la diet'a de încoronare din Pest'a, spre a se aduce la o deslegare multiamítore referintiele de statú ale Ardélului fatia cu Ungari'a, precum și a tuturor țerilor țienátore de corón'a Ungariei fatia cu imperiulu austriacu, — conditionan-

du-se totu deodata definitiv'a uniunii a Ardélului dela considerarea drepturilor speciale ale Ardélului și dela garantiile pretensiunilor de dreptu ale diferitelor nationalități și confesiuni, — iéra până atunci sa se sustiena în vigóre drepturile castigat.

Al. XXIX. De si modulu convocării astei'a a datu românilor Ardeleni destula cauza de ingrigire pentru drepturile și viitoriulu lorú, rescriptulu convocatoriu coprindea în sine și asigurările odihnítóre. Ingrigirea nóstra se concentrá mai cu séma la acea impregiurare, ca ardelenii se chiamara la diet'a de încoronare din Pest'a iéra-si dupa art. II alu dietei Clusiane, din 1848. — Abstragendu acum dela dificultățile în contr'a acelu articulu de lege aduse de noi mai susu din punctulu de vedere alu basei lui pre sistem'a teritoriale acelorú trei națiuni privilegiate cu escluderea națiunii române; — abstragendu și dela întrebarea, déca acea lege a fostu prevediuta cu tóte atributele unei legi, în întielesulu chiaru alu constitutiunii ardelené până atunci vigente; abstragendu și dela acea dilema juridica, ca dupa ce prin art. I incheiându-se uniunea cu Ungari'a despre o parte diet'a Ardélului nici nu mai erá competente, fara reprezentanții Ungariei, cu care s'au unitu, d'a mai aduce și alte articule de lege, și cu atâtú mai putienu o lege electorală contraria principiilor legii electorale ungare basate pre reprezentanți'a poporulu, iéra despre alta parte, dupa ce noulu statú cu care s'a unitu Ardélulu are déjà în legile seles și anume în art. V, VI și VII a dietei din Pest'a, din 1848, deplina provisiune și pentru reprezentarea Ardealulu unitu; — noi abstragendu dela tóte aceste și alte asemenea consideratiuni: nu potemu totu-si sa trecemu cu vederea aci acea impregiurare fórté momentósa, ca — dupa ce art. II alu dietei Clusiane din 1848 chiarú dupa tenórea lui a fostu adusu numai a d h o c pentru diet'a Ungariei convocata pre 2. Iuliu 1848, — elu nu mai poté avea valóre legala și pentru alta diéta convocata dupa 17 ani, prin urmare întrebuintiunea acelu articulu de lege și pentru diet'a de încoronare din 1865, noi trebuie sa o privimú de o octroire și atunci, candu nu i s'aru fi mai adausu și alte octroiri, precum e estinderea ei și pentru teritoriile regimentelor de granitia dela Nasaudu și Orlatu, cari nu se coprindeau în art. II din 1848.

Déca asiá dara erá lipsa de o octroire apoi tocmai asiá se poté octroi și legea electorală din 1791 cu estinderea ei și preste fostii iobagi și granicieri acum eliberati, și tocmai asiá și legea electorală compilata în diet'a din Sabiu; — séu deca vointi'a a fostu de a legá conchamarea Ardelenilor tocmai cu punctulu de vedere celu stensu alu legalității din 1848, apoi mai simplu aru fi fostu aplicarea legii electorale din Ungari'a, care în art. V, VI și VII facuse destula provisiune spre aceea și pentru teritoriulu ardeleanu.

Al. XXX. Dara cu tóte aceste scadiaminte a convocării ardelenilor la diet'a de încoronare din Pest'a, românii ardeleni considerându-se pre sine în poterea legii de inarticularea națiunii lorú din an. 1863/4, care chiarú dupa tenórea rescriptulu convocatoriu avé sa remâna în valóre, de națiune recepta și egala îndreptatiá cu cele-lalte națiuni recepte ale Ardélului, pre lângă ulterioár'a acceptare, ca și legea electorală pentru ardeleni se va îndreptá amesuratu principiilor legii electorale din Ungari'a, au alesu la diet'a din Pest'a și ablegatii sei putioci, ce i-au potutu scóte dupa modalitatea art. II din 1848, au mersu la diet'a de încoronare din Pest'a, și ce a ispravitu aci? —

Al. XXXI. Diet'a Ungariei a regulatu referintiele de statú între țerile țienátore de corón'a Ungariei despre o parte, și despre alt'a între cele-lalte țeri ale Domnitoriulu comunu, prin art. XII din a. 1867. Ablegatii români ardeleni n'au difi-cultatú aducerea acelei legi, pentru ca jacea și în interesulu românilor regularea trebilor comune pre o basa mai independenta a dreptulu de statú alu țerilor țienátore de corón'a Ungariei fatia cu cele-lalte țeri ale Domnitoriulu comunu, considerându pertractările și conclusele incheiate în privintia acést'a de progresu alu constitutionalismulu și alu independintiei de statú. Iéra déca românii au avutu vre-o dorintia speciala în privintia acést'a, apoi acést'a se reducea numai la pretensiunea de a fi și ei într'o proportiune câtú se poté mai ecuitabile considerati la participarea delegatiunilor esmitende pentru trebile comune cá nu pactulu dublismulu sa degen-

redie într-unu operatu de asuprire a singurateceloru nationalități. — Acestu postulat înse ei și s'au rezervatu, după cum aducea natura lucrului, pre tempulu cându în sensulu rescriptului convocatoriu eră sa se pertractedie apoi indata și despre legaturile singurateceloru tieri ale corônei Ungariei cu acestu statu.

Al. XXXII. În privința Croatiei și a Fiumei s'au început pertractările mai întâiu pre calea confidentiale între barbatii cei mai însemnați din ambele tieri, cari apoi prin reprezentantiele lor au și încheiatu pacturile, în cari prin mutua cointelegere s'au întâlnit, garantându-le prin lege formală. — Sa vedem însa cum s'a urmatu acest'a cu Ardélulu și anume cu națiunea româna din Ardélulu?

Al. XXXIII. După primirea articolului XII de lege prin ambele case ale dietei ungare, și pre cându acestu articol de lege eră substernutu spre sancționare (ceea ce a și urmatu în 28 Iunie 1867), regimulu Ungariei esoperēja și publica rescriptele din 20 Iunie 1867, prin cari se desolve diet'a ardéluna din 1865, și conclusele aduse în diet'a asiá numita provinciale din Sabiu se punu sfara de valóre, apoi de aci încolo pre bas'a indemnității, ce si-o esopera dela dieta, și pre care dealtmintrea o putea folosi foarte bine spre complanarea trebilor ardeleni pre calea mutuei cointelegeri cu toate nationalitățile din Ardélulu, — în locu de acest'a — în decursulu ulterioare mai de unu anu și jumetate alu sesiunii dietale de atunci nu face alta, decâtu puce cu tota puterea discretionara de a centralisá toate afacerile ardeleni, — de a restringe folosirea limbii române, de a destitui pre functionarii români, pâna și pre cei ce siedeau în dieta, — de a suprima ori-ce manifestatiune de gravamine și postulate, — și numai după ce prin atari mesuri se constrinsera românii ardeleni de a golf paharulu ameraciunilor pâna la ultim'a picatura, în cele din urmă dile ale primei sesiuni dietale se precipitara legéa de uniune și legea de nationalitate, cari interesau pre români mai multu.

Al. XXXIV. Într'atari impregiurări și aici putieni obligati români ardeleni, ce se strecurase prin strimtoriile legii electorale a dietei ardeleni din 1848 și sosira în diet'a de încoronare din Pest'a vedindu, ca prin rescriptulu din 20. Iunie 1867 se stersera și inarticularea națiunii române, au perdutu și ei bas'a intrării lor în acest'a dieta, asigurata prin rescriptulu convocatoriu din 25 Decembrie 1865 și vedendu amaraciunea comitentiloru connationali de acasa, precum și mahnitunea întregii națiunii române, parte au parasitu diet'a, parte au ramas înca aci, că să fia martori, cum se potu nimici sperantiile de 20 ani și a acelor'a, cari avura credința cea tare d'a mai putea sperá pâna în ultimulu momentu, și asiá departându-se și ei de acolo, sa nu se mai reintórca la sesiunea urmata.

Al. XXXV. Cum ca legea, prin care diet'a din Sabiu a regulatu referințele de statu ale Ardélului fatia cu cele-lalte tieri ale imperiului, care regulare altu-cum a fostu numai o consecința a initiativei facute între impregiurările anului 1860, parte mare de însusi barbatii fruntasi ai Ungariei, și la care și ardelenii din necesitate a situatiunii politice de atunci au trebuit sa se acomodeze, după încheerea art. XII din 1867. s'au stersu, o întielegemu și noi că o urmare naturala a acestei legi nóue. — Dara cum-ca totu de odata a trebuit sa se caseze și legile despre inarticularea națiunii române și despre egal'a îndreptare a celoru trei limbi de tiéra a Ardélului, într'adeveru! nu o potemu coprinde, pentru ca acele două legi nici nu stau în contradicere cu art. XII din 1867. și nici nu puteau prejudecá regularei referințelor de dreptu ale Ardélului fatia cu Ungari'a, după cum art. XII n'au potutu prejudecá noi posterioriile regulări a atároru referințe a Croatiei și Fiumei fatia cu Ungari'a, — apoi și altcum acele două legi ale dietei din Sabiu nu dedeau româniloru mai multu dreptu decâtu posedeau déjà fia-care dintre cele-lalte națiuni din Ardélulu, ci eră unu postulat vechiu alu româniloru pentru sustinerea esistentiei sele, iéra dreptulu sustinerei de sine e suprem'a lege, de care nu se póte deslegá fâra a-si negá esistenti'a. — Dara chiaru nici din punctulu de vedere alu strictei legalități, și cu atâtu mai putienu apoi alu oportunității și întieptiunii politice nu eră justificavera cassarea aceloru-doué legi, pentru ca abstragându dela notorietatea, ca multe patente și ordinatiuni chiaru din tempulu absolutismului, mai

stau pâna astadi în vigóre și legislatiunea Ungariei și a Ardélului ni testéza mei multe legi antecoronationali, provinciali, bá chiaru și de teritorie mai partiali, cari prin usu și prin tacit'a recunoscere, séu prin posterioriile sancționare s'au primitu între legile tieri, prin urmare, déca legislatiunea Ungariei din punctulu de vedere alu srtictului seu constitutionalismu n'a potutu recunósce legalitatea dietei din Sabiu, aru fi potutu totu-si, după promissionile date, chiaru și altu-cum din deosebit'a consideratiune a națiunii magiare, fatia cu națiunea româna, cari ambele și după situatiunea etnografica suntu avisate a se sprigini un'a pre alt'a, sa substitue acele două legi delaturate prin alte două legi ale sele de asemenea tenóre. Chiaru și tenorea, sensulu și scopulu art. XII din 1867, în poterea cărui'a pactulu dualismului se încheiá între tierile corônei Ungariei, ca unulu dintre contrahenti, și între tierile cele-lalte supuse Maj. Sele cá alu doilea contrahentu, și asiá recunósce și pre Transilvani'a, cá și pre Croati'a c. ap. cá membri celui dintâiu contrahentu, a pretinde — de jure respectarea drepturiloru transilvane și în ele ale națiunii române.

Sa vedem însa ce au substituitu?

(Va urmá.)

Clusiu în 18 Iunie 1872.

Onorata Redactiune! Alegerile dietale atâră cuprindu spiritele omenesci, încátu nu e minutu, sa nu audi de unulu séu de altulu întrebându: cine va candidá aci, cine va diucolo? cine are nuanse de reesire în estu séu acelu cercu de alegere? Óre românii alege-vorú — ori bá? cine e candidatulu lorú? Cu care partida vorú dá mân'a? Ori de ce convingere politica suntemu? Cându se va conchiamá conferința generala? Ce programu va statorú? etc. etc.

Atâtea întrebări, câtu omulu cugetatoriu trebuie sa vina confusu, nesciundu la minutu, care întrebare și cum sa o deslege.

Trebuie sa o marturisimu, ca situatiunea e grea, și o orientare bine pipaita și mai grea, de óre ce ne imboldiescu și impregiurările, și totu ne silescu a aflá o deslegare câtu se póte de corecta. —

Precum s'au facutu și în alte jurisdictiuni, asiá și la noi în comitatulu Clusului s'au defiptu d'ua alegeriloru pre 1-a Iuliu a. c.

Au trebuitu dara sa se cugete și românii din acestu comitatu ce tienuta sa stabileze fatia cu acelu de alegere. După lungi consultări și debateri mature și seriose amu venitu la convictiunea aceea, ca noi românii amu pacatui contr'a intereselorú nostre nationali, cându în cercurile acele unde preponderámu și dispunemu de o maioritate însemnata, și unde prin urmare amu putea reesi cu unu candidatu nationalu românu, — nu ne-amu folosi de dreptulu nostru constitutionalu, și n'amú alege unu ablegatu românu, care aru intruni indeplina mesura încrederea alegatoriloru. —

Înse cá sa se póta realizá și o solidaritate în afacerile nóstre nationale și în deosebi, cá deputatii români alegându sa urmédia în causele nationale în solidaritate, au aflatu de lipsa conferinți'a respective comitetulu centralu a partitului nationalu din acestu comitatu avendu, în vedere, ca nepotendu-se tienea o conferința generala, și nefiindu statoritu programulu nationalu prin aceea, și vedendu și aceea, ca nici nu se va putea tiene aceea conferința înainte de alegeri, — în fine considerându comitetulu ca solidaritatea numai prin unu programu nationalu se póte ajunge și realizá: au decisu, ca numai pre acelu românu sa-lu alegemu de deputatu dietalu, care se va deobligá înscriu, ca va urmá și se va tienea strictu de programulu nationalu statorindu prin o conferința ori congresu generalu românu.

Prin acest'a au cugetatu comitetulu, a nu preocupá nici conclusele conferinței, și de alta parte as-i solvá datorinți'a și fatia cu națiunea.

În urm'a acestui decisu, — fiindu noi românii în cerculu alegatoriu din Câmpia — a Mociului, — în maioritate absoluta — s'au facutu și candidarea în persón'a dlui Petru N e m e s i u secretariu minist. și membru alu comitetului permanentu comitatensu, — conoscendu membrii comitetului nationalu și aceea impregiurare, ca numitulu candidatu posedé pre deplinu încrederea alegatoriloru din acelu cercu, unde cá judecatoriu singulariu au petrecutu 1½ anu, și si-au sciutu castigá simpathiele, încre-

derea tutororú locuitoriloru, care și adi s'a manifestatu prin dorinți'a esprimita, de a primi candidarea din acelu cercu.

Precum sciu d. Nemesiu au și primitu candidarea onorifica și si-au și espusu pre scurtu credeulu seu politicu înca în siedinți'a comitetului centralu: care se cuprinde pre scurtu în două puncte: 1.) Recunósce de basa a constitutiunii și o sustiene impacatiunea din a. 1867 încheiatu între Ungari'a și Austri'a; 2) În legatura cu acest'a s'a deobligatu a urmá și a se tienea strictu de programulu nationalu statorindu prin conferinți'a generala. La acestu programu — nevoidu a preocupá nici într'o privința conclusele conferinței generale, și de alta parte avendu tota încredere în onestitatea și romanismulu candidatului — conferinți'a româna n'au avutu nici o observare, fiindu convinsa ca neconsunându acestu programu cu cel'a statorindu alu conf. generalu, candidatulu — și sperámu — alesulu — și va cunósce datorințele sele fatia cu alegatorii sei.

Sórtea au voitú, cá și inteliginți'a magiara din acelu cercu de partid'a drepta sa se unésca cu noi românii în susu numitulu nostru candidatu, și impregiurarea acest'a va conferi multu la reesirea lui la alegere, de óre-ce și partid'a drepta dispune de o fractiune însemnata, și avemu tota speranti'a, ca vomu reusi cu candidatulu nostru, de și candidatulu partidei stangace Deési S. e unu barbatu cu mare popularitate pre Câmpia și de unu caracteru nepatatulu solidu.

În cerculu de susu alu comitatului în loculu fostului deputatu Carolu Zeyk secretariu de statu, (care cum se aude voiesce a candidá în Opidulu Csiogn'a) au candidatu partid'a deakiana pre Lé-szay Lajos jude la tabl'a reg. a cărui reesire înca e sigura.

În cetatea Clusiu eri s'a facutu candidarea prin partid'a deakiana: Candidatii suntú: Conte Em. P é c h y com. reg. și I. H a j o s consiliariu de sectiune și conducatoriu a directiunii pentru desdaunarea pamentului.

Alegerea în Clusiu va fi în 4 Iuliu. Partid'a stenga se vede ca aicea înca nu si-a aflatu candidati, de cumva nu va aduce din Pest'a pre vre-unu caditu de acolo.

Despre petrecerea ministriloru în mijloculu nostru veti fi cetitu pre largu din jurnalele locale, aflu de prisosu, a vi le reinprospetá, numai atâră adaugu, ca Es. Sea Dlu Metropolitu Dr. Vancea înca si-au facutu curtenirea și an conferitu cu ministru Presiedințele o óra. Resultatulu lu scimu ca o se avemu conferința séu congresu după alegeri. — Es. Sea au petrecutu în midiloculu nostru numai diu'a de 13-a l. c. și în 14-a s'a grabitu cátra casa. —

Cu aceste remánu cu deosebita stima alu onoratei Redactiuni. de C a r b u n a r i u.

Concursu.

În Institutulu pedagogicu de statu pentru fetițe din Clusiu se va institui în 1 Octobre 1872 adeca cu începutulu anului venitoriu scolasticu un'a nóua I classa.

Eleve, cari voiescu a se pregati pentru cariera invetiatorésca, și voru a fi primite în acest'a classa, debuie sa fia implinitu etatea de 14 ani, sa fia absolvitu studiele din scólele elementare superioare, și sa posedá o constitutiune trupésca sanatósa.

Elevele suscipiende voru avea a depune esamenu de primire din studiele scóleloru elementare supriore (limb'a magiara, geografi'a, istori'a Ungariei, aritmetic'a, istori'a naturala și fisic'a).

Esamenele de primire se voru tiene în dílele de 1, 2 și 3 A u g u s t u 1872 st. n. în localitățile institutului pedagogicu.

Elevele, cari voru a fi primite în acest'a au de a-si înaintá concursurile lorú pâna inclusive în 25 I u l i u a. c. st. n. la subscripulu notariu directiunalu (Clusiu strad'a monasturului interne numerulu 184).

Suplicele sa fia provedute cu: 1) testimoniu de botediú; 2) testimoniu scolasticu; 3) testimoniu de religiune; 4) testimoniu medicalu, și 5) cu unu testimoniu de paupertate, déca voiesce elev'a a fi impartasita cu unu ajutoriu din partea statului în sustentarea comuna.

Clusiu, 18 Maiu 1872.

Din siedinți'a senatului directionalu.

(3-3) K o v á c s A n t a l, notariu.